రోగము

చిన్నతనంలో, అనుకోకుండానే కామయ్యకు ఓ గండం తప్పింది.

చిన్నతనం అంటే, మరీ అంత బొడ్డూడని పసితనం కాదు. పది పదిహేనేళ్ళు ఉంటాయి. అశుభం శుభం అంటే కొంతవరకూ చూచాయగా తెలిసివస్తున్న యీడు.

వేసవి శలవల్లో తాతగారి ఊరు వెళ్ళాడు. కొన్నాళ్ళకు, — యిల్లు, యింటిల్లిపాదీ తీర్థానికి వెడుతూ, వీడికి కాలిమీద గడ్డో - గనుపో లేచి, పోటూ సలుపూ, — ముక్కూ మూలుగూమీద ఉంటే — దిగవిడిచి వెళ్ళారు. వాళ్ళు తిరిగి వచ్చేదాకా - ఆ నాలుగు రోజులపాటూ, పక్క పున్నమ్మగారి యింట్లో భోంచేయమన్నారు.

వీడికి నిజానికి మరేం సుస్తీలేదు; తీర్థం పట్టుకు ఆగమ్మకాకిలాగా తిరిగితే, కాలు బరువు చెయ్యొచ్చు - ఒళ్ళు మరింత భారకించవచ్చు; అయినా - అక్కడ కొత్తగా చూసే చోద్యాలంటూ ఏముంటాయి గనుక! — ఏ యేడు చూసినా, ఆవేళకు, అవే - రంకులరాట్నాలు, అవే నక్కవల్లి దుకాణాలు - అదే సరుకుల వేట్లాట.

సరిగా సమయానికి దాని పుణ్యమా అంటూ కురుపంటూ లేవడం కూడా మేలే!—ఊళ్ళోకి కొత్తగా డేరా సినిమా వచ్చింది. ఈ నాలుగు రోజులపాటూ రోజుకు రెండాటలు మక్తా పుచ్చుకోవచ్చును. ఇంట్లో అందరూ ఉంటే, - పూట పూట ఈ ఆట లెక్కడ సాగుతాయి ?

పున్నమ్మగారంటే - తాతగారికి ఏదో ఒకటో రెండో వేళ్ళు విడిచిన చుట్టం. అవిడ కూతురు ఆదెమ్మ; ఆ యింటికల్లా వీళ్ళు యిద్దరే. తను ఎరుగున్నప్పటి నుంచీ, అలాగే వండుకు తింటూ, ఏదో కృష్ణా రామా అనుకుంటూ కాలం వెళ్ళబుచ్చు కుంటున్నారు. ఆ యింటి మండిగానికేతప్ప, యింట్లో వాళ్ళకు కుంకుమా పసుపూ నిండుకున్నాయి. వాళ్ళకు తగని ఆచారం.

అప్పటికీ, ఆదెమ్మ చాలా అందంగా ఉంటుంది. ఆ కళ్ళు కాటుక పెట్టు కున్నట్టే ఉంటాయి. ఆ పెదవులు తాంబూలం వేసుకున్నట్టే ఉంటాయి. ఆ నడకా, ఆ నవ్వూ, బ్రతుకంతటా ఏ క్షణానా కంట తడిపెట్టనట్టుగానే ఉంటాయి. మనిషి ఎప్పుడూ మడిగానే - మైలపడకుండా అంగ చూసి వేస్తున్నట్టు నరాల బిగివిగా, బెదురు బెదురుగా ఉంటుంది.

ఆదెమ్మ వడ్డనలో, ఆకలి పెరిగే సుఖసూత్రం ఏదో ఉంది. కామన్న తిండి వేళకు సర్వసాధారణంగా మూలగటం అలవాటైనవాడు, పిలిపించుకోకుండానే వచ్చి పీట వాల్చుకు కూర్చోడం, పెట్టింది తినడం, మారు వడ్డించుకోవడం - ఇదంతా వీడికే ఆశ్చర్యంగా ఉంది.

ఇక తెల్లవారితే రేపు, తీర్థానికి వెళ్ళిన వాళ్ళు తిరిగి వస్తారనగా - పట్టు బల వంతాన కామన్నకు శుభ్రంగా తలంటి పోసింది. పండుగ అని నచ్చచెప్పి, కొత్త బట్టలు కట్టబెట్టింది. పంచభక్ష్య పరమాన్నాలతో రాజాన్నం పెట్టింది. తీరా, వడ్డనంతా కానిచ్చి, కరగబెట్టిన నేతిగిన్నె పట్టుకువస్తూ, ఉన్నట్టుండి చటాలున గిన్నె — గిన్నె నేలమీద విసిరికొట్టి, తన్ను తాను తిట్టుకుంటూ, వలవలా ఏడ్చుకుంటూ, ఒక్క అంగలో పెరట్లోకిపోయి పడ్డది.

కామన్నకు యీ రభస ఏమాత్రమూ అర్థంకాలేదు. "ఏమిటి - ఏమిటి ?" అంటూ ఆదుర్దాగా విస్తరి వదిలిపెట్టి లేవబోయినాడు. "ఏం లేదులే, దాని ఖర్మం అంతే: నువు కూచో" అని విసిరికొట్టింది పున్నమ్మ ఇంత పేరిన నేయి ముద్ద పట్టుకు వచ్చి, మొగాన కొట్టినట్టు విస్తరిలోకి విదిల్చి, చెన్నాకోల పుచ్చుకు నిలు చున్నట్టు నిలుచుని, మింగుడు పడేయించింది. కామన్న మిర్రి - మిర్రి చూస్తూ ఆ యింతా ముక్కా - నోటా కొట్టుకుని, ఆపోశనం పట్టుమీదనే లేచి మూతి తుడుచు కుని, వెళ్ళిపోతూ, - "వెళుతున్నా!"నని కేకవేశాడు. పున్నమ్మ రొండిని చేతులు పెట్టుకుని నిలుచుని, ఎగాదిగా చూసినట్టు తల ఆడించి, "వెళ్ళిరా నాయనా, నీ యమ్మ కడుపు చల్లగా!" అంటూ గొణుక్కుంది. కామన్నకు ఆ విసురూ, యీ దీవెనా

రెండూ ఒక యిందానే అనిపించినాయి. మళ్ళీ ఆ రాత్రికి భోజనానికి వెళ్ళకుండా ఆకలి లేదని ఎగవేశాడు. మర్నాడు వాళ్ళువాళ్ళు తిరిగి రానే వచ్చారు.

నాలుగు రోజులు పోయినాక, ఆదెమ్మ కనిపించింది. సర్వసాధారణంగా ఎప్పుడూ నవ్వుతూన్నట్లు ఉండే మనిషి, - అదేమో కామన్న కంటపడగానే రుంజుకుంటూ మొగం అవతలకు తిప్పుకుని వెళ్ళిపోయింది.

కామన్న రమారమి ముక్కుపచ్చలు ఆరుతూన్న ఘటమే కనుక, ఇదంతా ఓ రకంగా అర్థం చేసుకున్నాడు. తలంటిపోసి కొత్తచాపు కట్టబెట్టి, అదంతా అందుకే, చెప్పక చెప్పడమే అనుకున్నాడు. పోనీ, అనాడు ఆ అవాంతరం వచ్చినా, తరువాత, ఇంకో నెల్లాళ్ళపాటు ఉన్నాడు కదా. అంతలో ఆదెమ్మకు విరక్తి, వేదాంతం మళ్ళిందో ఏమో, ఏదీ ఇదమిత్థమని తెలియలేదు.

తరువాత, ఏణ్ణర్థానికి తెలిసి వచ్చింది: ఆదెమ్మ ఎవరికో అన్నంలో మందు పెట్టిందనీ, పట్టుపడ్డదనీ, ఆ గుప్పుమనడం భరించలేక, ఊరి పెద్ద చెరువులో ఓ అర్ధరాత్రివేళ - హరోమ్మన్నదనీ.

కథేమిటో అందరూ చెప్పుకోగా తెలిసింది: జన్మ ప్రారబ్ధంకొద్దీ, తలచెడ్డ మనిషి ఎవరైనా సరే, అంటే ఇంకా 'గ్రాయకం' రాకముందే ఆ అవాంతరం జరిగి, చేసుకున్నవాడు ఎలా ఉండేవాడో అయినా జ్ఞాపకంలేని మనిషి - వచ్చే జన్మలో అయినా, నిండు పునిస్త్రీతనం కావాలనుకుంటే కంటికి నదురైన యోగ్యుణ్ణి చూసి, వాడికి పెళ్ళికొడుకల్లే సకలోపచారాలుచేసి, అన్నంలో విషంపెట్టి, ఎదట ఉండి తినిపిస్తే - వాడు ఆ పళాన కళ్ళు మూసుకుని, వచ్చేజన్మలో ఈ మనిషికి ధవుడై పోతాడని, ఓ ఆనవాయతీ ఉంది. ఆదెమ్మ అలాగే చేసింది, పట్టుబడిపోయింది.

ఆ తాకిడి కామన్నకు తగలాలిసిందేకద - అలా అవాంతరం రాకపోతే,

భోజనం అయేదాకా ఎదుట ఉండేందుకు వీలులేకపోవడంతో - అవాళ వీడు బ్రతికి బయటపడ్డాడు.

ఆదెమ్మ అలా అయిపోయిందని విన్నప్పుడు కామన్నకు జాలి వేసింది, అసహ్యం వేసింది, రోషం పుట్టుకొచ్చింది- వచ్చే జన్మదాకా అంగలార్చడం ఎందుకు, కళ్ళఎదుట ఉన్నప్పుడు మొగమాటపెడితే కాదనేవాడా ? అసలు ఆ తతంగం అంతా అందుకే అనుకున్నాడుకదా.

అదంతా ఎప్పుడో పదేళ్ళక్రితం జరిగిపోయింది. ఆ మాటే అడుగునపడిపోయింది.

నాటికి నేడు, మళ్ళీ అంతకుమించిన విడ్డూరం పుట్టుకు వచ్చింది!

ఉన్నట్టుండి, ఓనాడు, సూర్యోదయంవేళకు, గుమ్మంలోకి ఎవరో పెద్దమనిషి, పదేళ్ళ ఆడపిల్లను వెంటబెట్టుకు వచ్చాడు.

వచ్చినవారి ముక్కూ-మొగం ఎరుగకపోయినా, కామన్నతండ్రి ప్రత్యుత్థానంచేసి, "వచ్చినపనేమో సెలవియ్యండి!" అనే చూపుతో ఎదురుగుండా కూర్చున్నాడు.

ఆ పెద్దమనిషి గొంతు ఓపట్టాన తెముల్చుకుని, విలవిల్లాడుతున్నా పిల్లి కూనను చేజార్చినట్టు - "ఇది మా అమ్మాయ్!" అన్నాడు.

అంటూండగానే, కామన్న ఆ చాయలకు వెళ్ళడమేమిటి, ఆ చిన్నది అటు ఒక్క-చూపు చూసి, వల్లమాలిన ఆవేశంతో, గంగవెర్రిగా, "అరుగో, నాన్నా! ఆయనే!" అని కేకవేయడం, "ఆయనే!" అని తలవంచుకుని తగని సిగ్గుగా గొణుక్కుని ఆవంక చూసీ చూడనట్టు - చూడటం, పిల్లతండ్రీ పిల్లవాడితండ్రీ ఎవరి ధోరణిలో వారు ఉలిక్కి-పడటం, ఇంత గజిబిజీ రెప్పపాటులో జరిగింది.

కామన్న గ్రుక్కి-టమింగి, "ఆ!" అని మౌనంగా అడుగు వెనక్కు-వేశాడు. ఇదేదో దాడీ అనుకున్నాడు. ఆ చిన్నది తనమీద ఏదో అభాండంగా తండ్రిని వెంటబెట్టుకుని యాగీకి వచ్చిందనుకున్నాడు. తండ్రి ధూసుడుగా వెనకాముందూ ఆలోచించని చేటి దుడుసుతనం తలచుకుని మనసులో వెన్నుకప్పుకున్నాడు.

"రా నాయనా! ఇలా వచ్చి కూర్చో!" అని పిల్లదాని తండ్రి ఆపేక్షగా పలుకరించి, కూచోమని సరసకు చేజాపి సైగచేశాడు. కామన్నవచ్చి నిలువుగుడ్లతో ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్టు ఓవాటంగా చదికిలపడ్డాడు.

"ఈ చిన్నది నా కుమార్తె నాయనా!" కళ్ళల్లో పెట్టుకుని ఎంతో అల్లారుముద్దుగా పెంచుకుంటూన్నట్టు పంచప్రాణాలూ కన్నకూతురిమీదనే పెట్టుకున్నట్టు, ఆ కూన సుఖపడటమే కుటుంబం యావత్తుకూ మనుగడ అయినట్టు, పిల్లదాని తల గారాబంగా పుణికాడు.

అంతటితో కామన్న మనస్సు కుదుటపడ్డది. ఇదేనో మామూలుగావచ్చే సవాలక్ష పెళ్ళి సంబంధాల్లో ఒకటికదా అనుకుని, ఏమాత్రం ధరపెడతాడో అని వచ్చిన ఆయన వంక పరకాయించాడు.

కామన్న అబ్బ, బొసెపట్టు నిదానంగా అమర్చుకుని ఎన్నో మీనమేషాలు గుణించుకుంటూన్న బిగినిలో కళ్ళు గట్టిగా మూసుకుని, విధిలేక ఏదో తేల్చుకున్నట్టు నిట్టూర్పు విడిచి, 'ఈ ఏటికి తలపెట్టలేవండి!' అని, తనలో తాను గొణుక్కున్నట్టు అనేశాడు.

పిల్లదాని తండ్రి ఎంతో ప్రాధేయపడే ధోరణిలో అంజలించి, "తమరిలా అనడం, భావ్యమేనా బావగారూ - మా స్థితిగతులు మనవి చేసుకునేందుకైనా అనుజ్ఞ ఇప్పించండి. తరువాత తమకే విశదమౌతుంది" అని కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతం అయినాడు.

ఇంటియజమాని మాట వినిపించుకోకుండా 'ఇప్పుడే వస్తాను!' అంటూ లేచి లోపలికి వెళ్ళాడు. కామన్న కూడా ఇదే సందనుకుని, అక్కడనుంచి లేచిపోదామనుకున్నాడు. ఆ చిన్నది వెక్కి-వెక్కి ఏడుస్తూ వీడి దగ్గరగా జరిగి మొగంలో మొగం పెట్టి పేద్ద ఏడుపుగా "నేనే" అన్నది. కామన్న ఉలిక్కిపడి లేచి నిలుచున్నాడు. చిన్నదీ ఉవ్వెత్తునా ఎగిరి, కామన్న మెడ పెనవేసుకుని, "నేనే - నన్ను గుర్తుపట్టలేదూ? అదెమ్మనయ్యా!" అంది; మళ్ళీ బావురుమంది.

కామయ్యకు దయ్యం పట్టినంత పనైంది. విలవిలలాడిపోయినాడు. పొలికేకలు పెడుతూ విదిలించుకుంటున్నాడు. తండ్రి చిన్నదాన్ని విడిపించాలని బుజ్జగింపుగా పెనుగులాడుతున్నాడు. చిన్నది రవంత అయినా లొంగకుండా అలాగే కంఠం బిగించి, శ్రుతి హెచ్చించి, తన పేరు పారాయణం చేస్తూన్నది.

ఈ గంద్రగోళానికి ఇల్లు ఇంటిల్లిపాదీ సావడిలోకి వచ్చి పడ్డది. ఎవళ్ళకీ ఈ శివాలేమిటో అర్థంకాలేదు. ఇంటికైన మామ్మ, కామన్నను ఒడేసి, చిన్నదాని కౌగిట్లోంచి లాక్కుని, అక్కున అదుముకుంది. పట్టు బెడిసిపోగానే చిన్నది శోష వచ్చినట్లు వాలిపోయింది. చిన్నదాని తండ్రి నవనాడులూ కుంగిపోతూన్నట్టు చదికిలబడ్డాడు.

ఇంటిల్లిపాదీ నోటికివచ్చినట్టు అన్నారు. ఇంటియజమాని కొట్టొచ్చినంతపని చేశాడు. అక్కడికి వాడకట్టు యావత్తూ మూగింది.

అలా మూగిన వాళ్ళందరూ చిన్నదాని తండ్రిని కాకిని పొడిచినట్టు పొడిచారు, సంగతేమిటో తెలుసుకోకుండానే. కామన్నతండ్రి అడ్డమైన తిట్లు తిడుతూంటే వాళ్ళూ అందుకున్నారు. పాపం ఆ మానవుడు అన్నింటికీ ఒడిపట్టి మెడపట్టుకు గెంటినా అక్కడే నిలుచుని అసలు విషయము ఏమిటో విన్నవించుకున్నాడు.

"ఈ చిన్నది నా కుమార్తె. లేకలేక పుట్టింది. మాకు దైవం ఇచ్చినంతలో ఎంతో అబ్బనాకారంగా పెరిగింది

ఇప్పటికి మూడు రోజులనాడు, ఏదో మాట వరుసగా నేనూ మా అమ్మా దీనికి పెళ్ళిసంబంధాల సంగతి కూడబలుక్కున్నాము. అది విన్నది.

వినీవినడంతోనే ఆపళాన నా తల్లికి వెయ్యిశివాలు ఎత్తినట్లయింది. తానెవరో తన పేరేమిటో చెప్పుకు వచ్చింది.

క్రిందటి జన్మలోనే తన పెనిమిటి ఫలానా చిన్నవాడని నిర్ణయం చేసుకున్నానన్నది. అప్పుడు దైవం తిన్నగా చూడనందువల్లనే, మళ్ళీ ఈ జన్మ ఎత్తానన్నది. తానిక మా ఇంట్లో ఒక్కక్షణం ఉండను, తీసుకవెళ్ళి అత్తయింట దిగవిడిచి రమ్మన్నది.

ఊరూనాడూ పోగైంది. భూతఆవేశము అనుకుని, తగిన శాంతి చేయించవలెనని చూశాము కాని, లొంగకపోగా, వచ్చిన మంత్రవేత్తను పట్టుకుని నానా దులుపులూ దులిపింది. కొట్టొచ్చినంతపని చేసింది.

కేవలం గ్రహబాధ కాకపోవచ్చును. ఇదొకరకం ఉన్మాదం కాకూడదా అనుకుని, పట్నంలో మిషన్ ఆసుపత్రిలో ఉన్న తెల్లడాక్టరుకు చూపించాను.

ఆయన యిలాటిది సంభవమే నన్నాడు. వెనుకటి జన్మలో తీరని కోరికనే ఏకాగ్రంగా మననం చేసుకుంటూ దేహత్యాగం చేసిన మనిషి ఆ వ్యక్తతతో మళ్ళీ జన్మఎత్తడం అంటూ కద్దన్నాడు. చిన్నదాని కోరిక చెల్లించడంకన్న మరో గత్యంతరం లేదన్నాడు. యకాయకి బయుబదేు వచ్చేశాము."

పోగైనవారందరూ కాశీమజిలీకథ విన్నట్టు చెవులు దోరకించుకుని విన్నారు. "సృష్టిలో ఎన్నివింతలైనా ఉంటాయ్!" అని కొందరూ, "కాలంకొద్దీ-మనుష్యులబుద్ధి కొద్దీ ఎన్ని వింతలైనా పుడతాయ్" అని కొందరూ లోకాభిరామాయణంగా గొణుక్కుని, యవ్వరికీ యద్విధమైన సలహా ఇచ్చేందుకు పాలుబోక ఎటువచ్చినవారు అటు తప్పుకుపోయినారు.

కామన్న విన్నపాలు :

మళ్ళీ యధాప్రకారం మేమే మిగిలాము. ఇప్పటికి అయిన రగడేమో చాలును, ఇంకా వీధిగుమ్మంలో రాద్ధాంతం ఎందుకని, ఆ పిల్లదాన్నీ, తండ్రినీ మావాళ్ళు యింట్లోకి తీసుకువచ్చారు. ఇంటికి వచ్చిన బంధువులకు చేసే మర్యాదలన్నీ చేశారు.

"సరే, అలాగే నాయనా, రాసిపెట్టిఉంటే, తప్పుతుంది గనుకనా, మేమూ ఇక్కడ కొంచెం నిదానంగా కాళ్ళూచేతులూ కూడదీసుకుని వెనుకనుంచి కబురుచేస్తాం.... ఏదో మరొకరోజు చూచుకుని శుభం అనుకుందురుగాని!" అని యింటికైన మామ్మ వచ్చిన పెద్దమనిషికి నచ్చచెప్పి, పిల్లతో చలగాటమాడి సాగనంపింది.

ఇహ అక్కడనుంచీ యింట్లో రోజు రోజూ గూడుపుఠానీ సాగుతూంది. మామ్మ, నాన్న, అమ్మ—నాకు కనుచూపు మేరలోనే నిరంతరం ఏవో చెవులు కొరుక్కుంటున్నారు. ఏవేవో భోగట్టాలు చేస్తున్నారు.

పర్యాయతీని తేలిందేమంటే, ఈ సంబంధం మా వాళ్ళందరికీ ఘట్టిగా నచ్చింది. కారణం - పిల్లదాని రూపురేఖలు, ఆ ఆరాటం — కేవలం అవే అనడానికి వీలులేదు. తండ్రికి ఈ చిన్నది ఒక్కతే సంతానం. ఇక కని పెంచే యోగ్యతలేదు. పుష్కలంగా కలిగిన కుటుంబం కాబట్టి, ఉత్తరత్ర ఆ పిల్లదానికే అది యావత్తూ సంక్రమిస్తుంది. చేసుకున్నవాడి పంట పండుతుంది—

ఈ కారణం అందరికి సబబుగానే ఉండవచ్చును కాని, నాకుమాత్రం అరికాలు మంటగా ఉంది.

లోకంలో రివాజుప్రకారం అయితే, ఫలానివారి అబ్బాయికి, ఫలానాయింటి పిల్లను యిస్తామని రాయబారాలు నడవటం, ఉభయుల తరపున పెద్దలు ఆ‌ప్తేయ పౌరుషేయములు ఎంచుకునే సందర్భంలోనే. అలవోకగా, అతి చాకచక్యంగా, యిచ్చిపుచ్చుకోవలసిన మొత్తాలు, లాంఛనంగా లెక్కతేల్చుకోవడం, ఇదీ సంప్రదాయం. ఇందులో ఎప్పుడూ పెళ్ళికొడుకువారి బెట్టు అంటూ ఉండనే ఉంది.

కాని, ప్రస్తుత సందర్భంలో మటుకు ఆ ఆడెమ్మ పెళ్ళికొడుకూ, నేను పెళ్ళికూతురూ పద్ధతిగా ఉంది. అందరూ కలసి, నన్నా రాక్షసికి కట్టబెట్టేట్టు ఉన్నారు.

వీళ్ళందరూ డబ్బు ఎరమీద అసలు అక్రమం మరచి పోయినట్టున్నారు.

ఆడెమ్మ తనకు వచ్చేజన్మలో పునిస్త్రీతనంకోసం నన్ను ఆహుతి చేయాలని చూసిందికదా? అప్పటికి నేను తప్పించుకున్నాను. ఆ తరువాత యిలాటి అఘాయిత్యమే మరోడిమీద చేయబోయి, అది బెడిసి తానే హరోమ్మంది.

ఇలాటిమనిషి, నేను తనకు హక్కుభుక్తమైనట్టు ఈ జన్మమెత్తడ మెందుకు? నామీద ఇలా స్వారిచేయడానికి తరలిరావడ మెందుకు?

ఈ గొడవేమీ తలపెట్టకుండా, అన్ని సంబంధాలతోబాటూ ఇదీ వచ్చినట్లయితే, పర్యవసానం ఎలా ఉండేదో కాని, ఇంత రగడై, ఇలా బజారునపడిపోయిన తరువాత నేను మొగ్గానో, ఇక నా ఊరూ పేరూ అన్నీ మటుమాయమైపోయి ఎవడయ్యా ఇతగాడూ! అంటే ఆదెమ్మ మొగుడూ! అనేది ముద్రశుద్ధిగా పడిపోతుంది. ఏమైనా ఈ సంబంధంమటుకు చేసుకోనని మొరాకించాను.

మావాళ్ళు నాకన్న మొండివాళ్ళు కొన్ని విషయాల్లో. అయినా, పరమలౌక్యులు కావడంమూలాన ఇప్పట్టున ఢీ అంటే ఢీ అనడం కార్యసాధకంకాదని నన్ను ఒడుపుగా దువ్వడం ప్రారంభించారు.

మామ్మ భూతదయను గురించి భారతంలోనుంచీ భాగవతంలోనుంచీ పద్యాలు ఏకధారగా ఏకరువుపెట్టి, పిల్లదానికి నేనేతప్ప అన్యధా శరణంనాస్తి గనుక, జాలిదలచి చేసుకోకపోతే బ్రతికేదిలేదుకనుక ఎలా అయినా ఒప్పుకోవడం ఉభయ కుటుంబాలకూ శ్రేయస్కరం అంటూ చెప్పీ చెప్పనట్టు తనలో తాను రాపాడుకుంటూ ఉంటుంది.

నాన్న అంతకన్న ఉద్దండంగా వ్యయప్రయాసలకు వెనుదీయకుండా, పట్నానికి ప్రయాణమైపోయి, అక్కడ పడిగాపులు పడివుండి నందికేశ్వరనాడిలో నా తాలూకు అన్ని స్థానాల భోగట్టా వెరసికట్టుగా కనుక్కువచ్చాడు.

అందులో - పెళ్ళాం పేరలో - ఆ ప్రమధనాథుడు గుదిగుచ్చిన పొడుపు కథలన్నీ చిక్కుతీసుకుని తెములుచ్కు సరిపెట్టుకుంటూరాగా, అవన్నీ వెరసి, ఆదెమ్మ పరిపూర్ణ నామంగా తయారై కూర్చున్నాయ్. మా వాళ్ళందరూ 'రాసిపెట్టి ఉండగా ఇహ తప్పుతుందా?' అని నిబ్బరం చేసుకున్నారు.

నేను యింకొక్కసారి, ఓపిక మేరకు మొండికివేసి చూశాను. చింతామణి నాటకం పదేపదే చూసినవాణ్ణి కావడంచేత - అందులో చింతామణిచేత చచ్చి స్వర్గాన ఉన్న ఆ పంతులుగారు వేయించిన నోటిలెక్కల పంపిణీలో కొన్ని పేజీలు నాన్నమీద ప్రయోగించాను. ఆయన సజావుగా సమాధానం చెప్పడానికి పూనుకోకుండా, పై పెచ్చు తన్నడానికి సిద్ధమైనాడు. అంతటితో, ఆ అస్త్రం ఉపసంహరించుకుని, - యథాశక్తి జబ్బుపడ్డాను. ఆ రూపేణా తక్షణం తాంబూలాలు పుచ్చుకోవడం వాయిదాపడ్డది.

ఈ లోపుగా మా భవిష్యత్ మామగారి వద్దనుంచి ఎప్పుడెప్పుడంటూ ఒకటి రెండు ఉత్తరాలు వచ్చినాయి. నాకు, యిలా ఉన్నట్టుండి ఖాయిలా చేసిందని తెలియడం

తోనే, ఆ యింటినుంచి పిన్నా పెద్దా వచ్చి యోగక్షేమం విచారించిపోయినారు. మొత్తానికి, మా అమ్మ కడుపు చల్లగా వైద్యుడూ, ఇరుగుపొరుగు అమ్మలక్కలూ అంచనా వేసిన దానికన్నా వేగిరం కోలుకున్నాను.

నాకు పథ్యస్థానాలు గట్టిగా వంటబట్టిన తరువాత మా నాన్న మంచిరోజు చూసుకుని, అయినవారిని వెంటతీసుకుని, – శుభం అనుకుని రావడానికి తర్లి వెళ్ళాడు.

వాళ్ళు అటు బయలుదేరినప్పటినుంచీ, నాకు మళ్ళీ నీరసంగా, పైత్యవికారంగా గుండెల్లో గబుక్-గబుక్‌గా ఉంది. ఇన్నాళ్ళూ జ్వరసందడిలో యీ మాట పట్టించుకోకుండా గడిచిపోయింది. ఇహ ముంచుకువచ్చి పడేట్టుంది! మళ్ళీ వంటికి కాకతగిలిన చిహ్నాలు అప్పుడే గోచరిస్తున్నాయ్; ఇంతలో, - ఉదయాన్నే బిలబిల్లాడుతూ, తర్లిపోయిన మా బలగం, - అపరాహ్ణంవేళకు, ధుమధుమలాడుతూ అభోజనంగా యిల్లు చేరుకుంది.

నాన్న మండిపడుతూ నూతి దగ్గరకు వెళ్ళి, పెద్దబిందెకు ఉచ్చుపెట్టి లాగుతూ, బిందె సొట్టలు పడేటట్టు గుంజుతూ - కృష్ణకు వరద వచ్చినట్టు గుక్కతిప్పుకోకుండా తిట్టేస్తున్నాడు. తతిమ్మా పెద్దమనుషులూ, మామ్మా, తీరా యింటివసారాలో తేవిణీ వేసి, యిల్లెగిరిపోయేట్టు కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. అసలు సంగతి ఏమున్నా ఆకళింపు అవుతుందేమోనని, కాలుగాలిన పిల్లిలాగా, ఆ పంచనుంచి యీ పంచకు తిరిగి, చివరకు ఏమిటని నాన్ననే అడిగేశాను.

‘ఏమిటంటావేంరా. సిగ్గులేక?’ అని నామీద ఆయన తాటి ప్రమాణం ఎగిరాడు. ‘నీ పెళ్ళానికి పెళ్ళి చేశాడు — ఆ పుండాఖోర్’ - నన్ను తిట్టినట్టు చెప్పాడు. ఇహ అక్కడ ఒక్కక్షణం నిలుచుంటే ఎగిరి మీదపడి కుతికపట్టుకుంటాడేమోనని గగ్గోలుగా, అంతలో సంతోషంగా, యింట్లోకి ఉరికాను.

రెండు రోజులపాటు ఓపిగ్గా శాపనార్థాలన్నీ పోగుచేసి కుప్పవేయగా, నూర్చిన గల్లా ఏమిటంటే - ఆడపెళ్ళివారి ఊరు పోవడానికి, మనవాళ్ళు జంక్షన్‌లో బండి మారాలి. వీళ్ళు ఆ స్టేషన్‌లో దిగేసరికల్లా అటునుంచి వచ్చిన బండిలోంచి, ఆడపెళ్ళివారు దిగారు, - ఆదెమ్మకు పెళ్ళఅయింది....అత్తవారింటికి మనుగుడుపులకు వెళ్ళుతూన్నది!

మా వాళ్ళకు, ముఖ్యంగా మా నాన్నకు ఇలా తటస్థపడటంతోనే కళ్ళు బైర్లు కమ్మినవి. నడిప్లాట్‌ఫారంమీద రామరావణ యుద్ధం జరిగే స్థితికి వచ్చింది. చేతులూ

జుట్లూ జుట్లూ పట్టుకొనేంతవరకూ రాకుండా ఎవరిదోవను వాళ్ళని సర్దిపంపించేశారు. మా వాళ్లు, పుల్లాయి వేమవరం తంతుగా తిరిగి వచ్చారు.

ఈ పెళ్ళి ఈ తీరుగా కావడంలో, పెద్ద తికమకగాని, చిదంబర రహస్యంగాని అంటూ ఏంలేదు.

అందరమూ చివరకు ఆదెమ్మతో సహా ఒక్క చిన్న విషయం విస్మరించాము. ఆదెమ్మకు యథాశాస్త్రీయంగా పుస్తెకట్టి, విధవను కావించిన ధవుడొకడుండే వాడని !

అతడు ఆదెమ్మ మేనత్తకొడుకుగా జన్మఎత్తి అన్నాళ్ళూ ఊరుకుని చివరకు తన విజ్ఞప్తి బయటపెట్టాడు. తానంటూ ఉండగా తన భార్యను మరొకడికి కన్యాదానం చేయడం ఘోరమని మేనమామకు నచ్చచెప్పాడు. నలుగురిచేత చెప్పించాడు. ఆదెమ్మ కూడా ఓ ధోరణిలో సంసారే కనుక, పూర్వజన్మస్మృతుల తాలూకు తాపత్రయాలను అన్నింటినీ ఉపసంహరించుకుని అవ్వాని శిరస్సునే తలంబ్రాలు జారవిడిచింది.

ఇలా చివరకు పరిణమించినందుకు ఆ కుటుంబంలో అటూ ఇటూ అందరూ సంతోషించారు.

మా కెంత గుర్రుగా ఉంటేనేం - మేము అడివి ఉసిరికకాయలలాటి పరాయి వాళ్ళమేనాయెను....మాకూ వాళ్ళకూ ఘటన అంటూ లేదేమో!

మా నాన్న అభిప్రాయం - ఆ పిల్లవాడితండ్రి దేవాంతకుడు. ఆదెమ్మ నెత్తి అణచడానికీ అయిన సంబంధం చేజారిపోకుండా ఉండటానికీ యీ పన్నాగం పన్నాడూ అని.

అయితే కానూవచ్చు! - అయినా, ఇలా జరగడం అన్నివిధాలా మంచిదే. నేను గనుక ఆ చిన్నదాన్ని కట్టుకోవడం అంటూ తటస్థించిన పక్షంలో వేసేవేయ కుండా కలిసి వచ్చిందని మా వాళ్ళకు సంబరం ఉండేదితప్ప, నాకు యావజ్జీవమూ ఆవిడ పూర్వజన్మ తాలూకు ధవుడు ఒకడో అరో గుండెల్లో మెలుగుతూండేవాడేకద!

ఇంతకూ మా ఇద్దరికీ యీ గండం తప్పింది.

నాదిమాత్రం ఇదే దీవన. ఈ జన్మలోనైనా సౌభాగ్యవతి ఆదెమ్మ ఆయూ యిత్యాలు తలపెట్టవలసిన అగత్యం అంటూ రాకుండా పదికాలాలపాటు వర్ధిల్లాలని.